

PŘEDSEDNICTVO MEZINÁRODNÍ RADY SFŘ PROJEKT TRVALÉ FORMACE

MATERIÁL NA MĚSÍC ČERVENEC 2013 - č. 42 TEOLOGIE TĚLA – Blahoslavený papež Jan Pavel II.

Nabídku připravil tým CIOFS pro trvalou formaci Ewald Kreuzer, OFS, koordinátor; Lucy Almiranez, OFS; Mike a Jenny Harrington, OFS

Kapitola 6 - Celibát a náboženský život (Teologie těla=TT 73 – 86)

S ohledem na naše oslavené lidství víme, že lidské bytosti jsou povolány ke společenství s Bohem a mezi sebou navzájem, povolány k věčné extázi.

Blahoslavený papež Jan Pavel II. přemýšlí o charismatu celibátu. Jak lze povolání k celibátu správně chápat z hlediska nebeského manželství mezi Bohem a jeho lidem.

Ukazuje nám ještě jiný způsob, jak naplnit poslání milovat a respektovat manželský význam těla kromě manželství. Zsvěcený život - celibát, má plný význam pouze z hlediska manželství, prohlubuje naše chápání manželství, ale nemá manželství devalvovat.

"Křesťanské zjevení zná dva zvláštní způsoby, jak plně uskutečňovat povolání lidské osoby k lásce: manželství a panenství. To i ono je svým vlastním způsobem konkrétním uskutečněním nejhlubší pravdy o člověku, pravdy, že člověk je stvořen "podle Božího obrazu". (Familiaris Consortio 11 = Apoštolská adhortace Jana Pavla II. O úkolech křesťanské rodiny v současném světě.)

Kristova slova a pravidla pro porozumění

TT 73.1 Povolání k bezvýhradnému darování sebe Bohu v panenství nebo panictví (celibátu) má své kořeny zapuštěné hluboko do evangelijní půdy teologie těla. Abychom celibát dobře charakterizovali, je třeba mít na paměti slova, kterými se Kristus odvolává na „počátek“, a také ta, jimiž se odvolal na vzkříšení těla. Konstatování: "Až lidé vstanou z mrtvých, nebudou se ženit ani vdávat"(Mk 12:25) naznačuje, že existuje životní stav bez manželství, v němž člověk, muž a žena, nachází zároveň plnost osobního darování a vzájemné společenství osob skrze oslavení celé své psychosomatické existence ve věčném spojení s Bohem. Když povolání ke zdrženlivosti „pro nebeské království“ najde odezvu v lidské duši v podmínkách časného života, to je v podmínkách, v nichž se obyčejně osoby „vdávají nebo žení“ (Lk 20:34), není obtížné v tom zachytit *zvláštní citlivost lidského ducha*, který – jak se zdá – již zde na světě *předjímá* to, na čem se člověk bude podílet v budoucím vzkříšení.

"Ne všichni pochopí to slovo, jenom ti, kterým je to dáno. Někteří nežijí v manželství, protože jsou k tomu od narození nezpůsobilí; jiní nežijí v manželství, protože je nezpůsobilými učinili lidé; a někteří nežijí v manželství, protože se ho zřekli pro království nebeské. Kdo to může pochopit, pochop".(Mt 19:11,12)

3 typy "eunuchů" - Proč?

TT 73.2. Nicméně Kristus o tomto zvláštním druhu povolání nemluvil v bezprostředním kontextu svého rozhovoru se saduceji (Mt 22:23-30), když se odvolával na vzkříšení těla. Mluvil však o něm (již dříve) ve svém rozhovoru s farizeji ohledně manželství a základech jeho nerozlučitelnosti, ... (Mt 19:3-9) ... "když je to mezi mužem a ženou takové, pak je lepší se neženit". Kristus jim odpověděl: "Ne všichni pochopí to slovo, jen ti, kterým je to dáno.

Někteří jsou eunuchové od narození; a jsou eunuchové, které takovými udělali lidé, a jsou konečně takoví, kteří se sami učinili eunuchy pro nebeské království. Kdo může pochopit, ať pochopí" (Mt 19: 11-12)

Když Kristus používá termín **eunuch**, odkazuje na **sebezapření**, které je obsaženo v objetí povolání k celibátu. Toto povolání vyžaduje zřeknutí se a Kristus chtěl zdůraznit tuto skutečnost. Zdrženlivost pro Boží království je charisma, dar se zvláštní hodnotou, kterou Bůh uděluje, komu chce a dotyčného vyzve, aby povolání **svobodně** přijal.

Sv. Pavel (1 Kor 7:7) uvádí, že ti, kteří tento dar přijmou, jsou tak hluboce pohnutí Kristovou láskou, Láskou božského Ženicha, že si přejí reagovat extrémním způsobem. Neodvrhnou svou sexualitu, spíše svou sexualitu kompletně darují Bohu tím, že obejmou své ženství a mužství.

TT 73.3,4. V Kristově rozhovoru s učedníky... ale s ohledem na zvláštní hodnotu spojenou s touto volbou, kterou musí objevit a jako osobní povolání přivítat každý sám.... Kristus přesně a jasně uvádí pravidla pro pochopení svých slov. Ve svém učení je církev přesvědčena, že tato slova nevyjadřují příkázání, ale radu, která se týká jen některých osob, zejména těch, které jsou schopny to pochopit.

"Obdobně svatost církve je podporována zvláštním způsobem dodržováním evangelních rad, jak náš Pán v evangeliu navrhl svým učedníkům. Významné postavení mezi nimi náleží stavu panenství nebo celibátu (1. Kor 07:32 - 34). Jedná se o drahocenný dar Boží milosti dané Otcem jen některým duším (Mt 19:11), 1 Kor 07:07), takže se mohou v panenství nebo celibátu oddat pouze Bohu snadněji, díky nerozdělenému srdci. "Vat II, Lumen gentium, 42.

Jako pozemské manželství i zasvěcení se Kristu ve slibu celoživotního celibátu je vyjádřením úplného a výlučného sebedarování. V panenství ženy jde o snoubenecké sjednocení s Kristem a v mužském celibátu je muž spojen jako snoubenec s církví, a to způsobem, který není kompatibilní s manželským svazkem s jinou osobou. K dispozici dává svou naprostou ochotu, sebedarování a naprosté zřeknutí sebe, aby náležel jen Bohu.

V panenství a celibátu osoba bere své nejvnitřnější tajemství, kterým on nebo ona je, včetně sexuality, a odevzdává je zcela Bohu. Toto povolání hlásá bližním, že **Boží láska je skutečná a je zcela dostačující**. Chce-li člověk **být naplněn jako člověk**, sex ani manželství nejsou potřebné.

Zdrženlivost (Čistota, cudnost) pro Nebeské království a "Plodnost z Ducha svatého"

TT 75.1 Zdrženlivost **pro** nebeské království se vztahuje k odhalení skutečnosti, že v nebeském království se nebudou ani ženit, ani vdávat (Mt 22,30). **Je to charismatické znamení**. Pokud živá lidská bytost (muž nebo žena) ze své vlastní svobodné vůle zvolí zdrženlivost "pro nebeské království", pak toto charismatické znamení ukazuje, že v nebeském království, je jiný svět, odlišný od našeho světa; "vzkříšení " nebudou mít ani ženu, ani manžela ", protože Bůh bude "všechno ve všem". Tento způsob bytí znamená, že vzkříšený člověk (v němž je absolutní a věčný snoubenecký smysl oslaveného těla) bude odhalen v jednotě se samotným Bohem tím, že ho bude vidět "tváří v tvář", oslavenv tajemství společenství svatých. "...Zdrženlivost pro nebeské království" s sebou nese **především otisk podoby s Kristem**, který také kvůli práci na vykoupení musel učinit tuto volbu "pro nebeské království".

Ježíš hlásal světu, že "Boží království je tady", a že manželství je konečně na konci tohoto života. Je tedy možné zřeknout se svátosti manželství v očekávání nebeské reality, tedy "svatby Beránkovy."

Celibát ukazuje, že konečné naplnění samoty je k dispozici pouze ve spojení s Bohem. V jistém smyslu celibátní člověk se svobodně rozhodne zůstat v "bolesti" samoty v tomto životě, aby věnoval všechny své touhy sjednocení, které ho může uspokojit samo o sobě.

Marie a Josef žili výjimečné poslání. Objali jak povolání k panenství a panictví, tak manželské povolání současně - jak pozemské tak nebeské manželství. Jejich panenské manželství ovlivnilo manželství nebe a země. Plodnost jejich úplného, panenského sebedarování dosvědčila a sloužila **nejdokonalejší "plodnosti Ducha svatého:"** - Slovo se stalo tělem - nebe přišlo na zemi (TT 75,3). Tímto způsobem se Josef a Marie "stali prvními svědky plodnosti Ducha svatého, která se liší od tělesné plodnosti. *"Co je zplozeno v ní, pochází z Ducha svatého"* (Mt 01:20) TT 75.2.

Správné chápání "nadřazenosti" zdrženlivosti pro nebeské království

Kristus říká, že toto povolání je „výjimečné“, není "běžné". Je však obzvláště důležité a potřebné pro Boží království. "Dva stavy" jsou povolány ke křesťanské dokonalosti (Mt 19,21). Pokud chcete být dokonalí, *"dokonalost života křesťana se měří mírou lásky"*. Evangelijní rady nám pomáhají k dosažení úplnější lásky.

Kristus nezmenšil hodnotu manželství ve prospěch zdrženlivosti. Význam odříkání pro dobro manželství a rodiny také spočívá v určitém sebeobětování. Jde o odříkání, v šíři něčího celého pozemského života.

Zdrženlivost pro Boží království je znamením toho, že manželství a plození jsou dobré, jak jsou, ale přináležejí jen k pozemskému životu. V nebi nebude manželství pozemského typu, protože nebeská svatba, kteréž je pozemské manželství znamením, bude mnohem lepší. Ti, kteří mají charisma celibátu, předjímají v jistém smyslu nebeskou svatbu již nyní. Jsou to symboly života, ke kterému jsme všichni povoláni od věčnosti. Svatý Pavel vysvětluje: *"celibát je kvůli odevzdávání sebe sama zcela Bohu."* 1 Kor 7: 32-35

Tato úplná věrnost Pánu je možná díky přítomnosti Božího království v Ježíši Kristu. To, že nás Ježíš přivedl do Boží rodiny, dalo novou podobu lidskému životu. Tato podoba dává nový smysl důležitosti záležitostí tohoto světa, jako např. rodiny (Mt 0:37). Toto speciální povolání ukazuje všem, že *"podoba tohoto světa pomíjí"* (1Kor 07:31).

1Kor 7:38 *"Kdo se ožení se svou snoubenkou, jedná dobře, ale kdo se neožení, udělá lépe"*.

Lidé, kteří žijí v manželství, symbolizují Kristův vztah k církvi nyní a lidé žijící v celibátu jsou ikonou zdokonaleného vztahu později, v nebesích. Obojí křesťané, jak žijící v manželství tak ti, kdo žijí v celibátu jsou v církvi potřeba, jsou dvěma vzájemně se doplňujícími způsoby služby Bohu. Každé povolání posiluje a vyzdvihuje další, pokud jsou žita celistvě. Pravdivou sebedávající lásku umožňuje uspořádání sexuality v niterné jednotě těla a ducha. K praktikování **čistoty** jsou voláni jak lidé žijící v manželství, tak ti, kdo žijí v celibátu.

Zdrženlivost pro Boží království - Mezi Odříkáním a Láskou

TT 77.1 - v povolání ke zdrženlivosti „pro nebeské království“, je vybidnutí *k samotě s Bohem*, které zároveň respektuje jak „dualitu lidství“ (totiž jeho mužství a ženství), tak také *dimenzi společenství existence, jež je osobě vlastní*. Uchovává tak integrální pravdu

vlastního lidství, aniž by ztratil... jakýkoli podstatný prvek povolání osoby stvořené „**k obrazu a podobě Boha.**“

TT 77.4 Blahoslavený papež Jan Pavel II. říká, že osoba žijící ve zdrženlivosti musí bdít nad trojí žádostí těla, dědictvím hříchu i dědictvím vykoupení. "*Hříšnost lidství musí vystavit silám, které vyvěrají z tajemství vykoupení těla ...stejně tak, jako to musí udělat každý jiný člověk*". To je důvod, proč povolání k celibátu není jen otázkou formace, ale *transformace*.

TT 81.2 – Kristova slova nepochybně narážejí na vědomé a dobrovolné zřeknutí se manželství. Takové zřeknutí je možné pouze tehdy, když se připustí autentické poznání oné hodnoty, která je dána snubní dispozicí mužství a ženství k manželství. Aby si člověk mohl *být plně vědom toho, co volí* (zdrženlivost pro království), musí si také *plně uvědomovat to, čeho se zřiká*.

TT 81.3.....*zřeknutí se je zároveň zvláštní formou potvrzení oné hodnoty.*

Osoba, která žije tuto **transformaci** je schopna odolávat tělesnému chtíči. Je svobodná se svobodou daru. Pro takového člověka obětovat sexuální spojení kvůli království je nejen možností, ale stává se velmi atraktivním.

Snoubenecký význam těla jako základ povolání Kristem ke zdrženlivosti

Snoubenecký význam těla je "základní součástí lidské existence ve světě,.....v celé své pravdě jako znamení "Božího obrazu." (TT. 15.5). To ukazuje, že lidská bytost je stvořena aby se stala darem "**pro**" někoho dalšího. Kristova slova o celibátu ukazují, že toto "pro", které bylo přítomno od počátku v základu manželství, může být i v základu zdrženlivosti "pro" Krále nebes.

Proto na základě téhož snoubeneckého smyslu těla ... zde může vzniknout jak láska, která zavazuje člověka k manželství na celý život, tak může vzniknout láska, která zavazuje člověka na celý život ke zdrženlivosti "pro království nebeské '... člověk plně nalezne sám sebe teprve skrze opravdové sebedarování (Gaudium et spes 24:3) TT. 80.6

Naše sexualita nás vyzývá, abychom se dávali v životodárné lásce. V celibátu žijící osoba neodmítne tuto výzvu, prostě lásku žije jiným způsobem. Každý muž díky důstojnosti snoubeneckého významu svého těla je nějakým způsobem povolán, aby byl jak manželem, tak i otcem. Každá žena díky důstojnosti snoubeneckého smyslu svého těla je nějakým způsobem povolána, aby byla manželkou a matkou. Jako obraz Krista, muž v celibátu si "vezme" církve a skrze dar svého tělesného já, přináší četné "duchovní děti." Jako obraz církve si žena panna "vezme" Krista a skrze svůj dar vlastního tělesného já přináší četné "duchovní děti." To je důvod, proč termíny manžel, manželka, otec, matka, bratr, sestra jsou použitelné jak na manželský a rodinný život tak pro kněžský a řeholní život.

TT 86.7. – Ve svém všedním životě člověk musí čerpat z tajemství vykoupení těla inspiraci a sílu k překonání zla, které v něm dřímá v podobě trojí žádostivosti. Muž a žena, svázání v manželství, musí denně přejímat úkol nerozlučitelné jednoty ze smlouvy, kterou vzájemně udělali. Navíc muži a ženy, kteří dobrovolně zvolili zdrženlivost kvůli nebeskému království, musejí denně vydávat živoucí svědectví o věrohodnosti své volby. Všichni naslouchají Kristovým příkazům v Evangeliu a směrnicím svatého apoštola

Pavla (1 Kor). V každém případě, co je každodenním vkladem, je naděje, že míra běžných úkolů a problémů v lidském životě napomáhá překonávat "zlo dobrem" (Ř 12:21). Ve skutečnosti "v naději jsme spaseni", každodenní naděje ukazuje svou sílu v lidských dílech. V

jistém smyslu dokonce i v samotných pohybech lidského srdce naděje čistí pěšinku pro velkou eschatologickou naději vázanou na vykoupění těla.

Vykoupění těla pomáhá člověku v každodenním životě v dimenzi lidské morálky, aby znovu objevil celé dobro, v němž dosáhne vítězství nad hříchem žádostivosti. Kristova slova, která tryskají z hloubky Božího tajemství vykoupění, nám umožňují odhalit a posílit pouto, které existuje mezi důstojností lidské bytosti a snoubeneckým významem jejího těla. Kristova slova nám dovolují pochopit a přinášet ve zralé svobodě dar, který se projevuje **jednak v nerozlučitelnosti manželství a jednak ve zdrženlivosti od manželství pro Boží království**. Těmito rozdílnými způsoby "Kristus .. odhaluje tajemství Otce a jeho lásky, očišťuje člověka, a činí mu jasným jeho nejvyšší poslání" (Gaudium et spes 22,1). Toto povolání je vepsáno v člověku právě skrze tajemství vykoupění těla, což odpovídá jeho psychofyzické kompozici. TT. 86,8.

Tradice tvrdí, že život v celibátu je "lepší částí" v tom, že se více podobá cíli našeho života (1. Kor 7:38). Ale nejlepší částí pro každého jedince je, aby přijal povolání, ke kterému ho Bůh osobně povolal. "Každý má od Boha svůj vlastní dar, jeden tak, druhý jinak" (1 Kor 7:7). Ti, kdo prožívají své povolání s upřímností a vytrvalostí, rostou ve svatosti a jsou připravení pro "*Co oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, Bůh připravil těm, kdo ho milují.*" (1 Kor 2:9)

Otázky pro přemýšlení:

1. Jak list 1 Kor 6:13-14 pomáhá chápat křesťanskou čistotu?
2. Jakým způsobem se v církvi vzájemně doplňují charizma celibátu a svátost manželství? (1 Kor 7:29-31)
3. Myslel/a jsi někdy na zřeknutí se pozemského manželství kvůli snoubenecké jednotě s Kristem (týká se žen) anebo s církví (týká se mužů)?
4. Kterými způsoby lze dosáhnout správného uspořádání sexuality v niterné jednotě těla a ducha, aby naše sebeodevzdávající láska byla autentická?
5. Je nějaký rozdíl v prožívání hříšné žádostivosti mezi manželskou dvojicí a osobou žijící v celibátu pro Boží království?
6. Má-li osoba obtíže s uspořádáním sexuální touhy, mělo by být manželství místem pro uspokojení pouze jejího chtíče?

Prameny: 'Láska a zodpovědnost – P. Karol Wojtyła; 'Jako muže a ženu je stvořil' - Jan Pavel II.; 'List rodinám Jan Pavel II.; 'Ubicumque et semper' Lumen Gentium - Vatikán II. dogmatická konstituce o církvi; Gaudium et Spes - Vatikán II. pastorační konstituce o církvi v moderním světě; Familiaris Consortio - Jan Pavel II., Katechismus katolické církve